

— мається на увазі не державне регулювання, а відсутність необхідної незалежності суб'єктів ринку, створення фінансових установ під свої потреби. Цей індикатор тісно пов'язаний з корупцією. Повноваження та ступінь незалежності наглядових органів. Забезпечують неупереджений нагляд. Концентрація банківської діяльності в одній певній галузі. У випадку шоків у цій галузі сильно страждає вся банківська система.

Даний набір індикаторів можна включати в економічну модель прогнозування банківських криз. На виході ми отримуємо індикатори, що мають найбільшу прогностичну здатність для транзитивних економік, в тому числі й для України. Використання такої моделі дозволять наглядовим органам завчасно вжити необхідних заходів і запобігти кризі.

Література

1. *Bell J., Pain D.* Leading indicator models of banking crises — a critical review. Financial Industry and Regulation Division, Bank of England <http://www.bankofengland.co.uk/publications/fsr/2000/fsr09art3.pdf>

2. *Enoch Ch., Gulde A.-M., Hardy D.* Banking Crises and Bank Resolution: Experiences in Some Transition Economies. IMF Working Paper No. 02/56. — March 2002

3. *Duenwald C., Gueorguiev N., Schaechter A.* Too Much of a Good Thing? Credit Booms in Transition Economies: The Cases of Bulgaria, Romania, and Ukraine IMF Working Paper No. 05/128. — June 2005

4. *Duttgupta R., Cashin P.* «The Anatomy of Banking Crises» IMF WP/08/93, — 2008

УДК 338.242.4

І. В. Ходан

АНТИКРИЗОВІ ЗАХОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

У сучасній економіці вагоме місце відводиться державному регулюванню. Загалом будь-яка модель змішаної економіки передбачає більш або менш активну участь держави в економічних процесах [1, с. 15], у всіх країнах світу держава певною мірою регулює економіку. Тому сьогодні можна говорити про наявність серйозної наукової теорії і ефективної господарської практики державного регулювання національних економік.

Часто роль держави в економіці пов'язується з недосконалістю або вадами ринку, які вона має компенсувати. Зазначимо що, існують певні обставини й чинники, що визначають роль держави не лише як компенсатора недосконалості ринку, але й вимагають виконання нею окремих функцій, що належать до виключної прерогативи держави. Так, на сьогодні в період фінансово-економічної кризи в національній економіці мають місце загострення проблем у сфері державних фінансів, зростання дефіциту поточного рахунку платіжного балансу, зменшення доступу до кредитних ресурсів, скорочення попиту на продукцію та послуги, різке скорочення обсягів промислового виробництва, звуження ринків збуту продукції, не повне використання виробничих потужностей, зниження рентабельності виробництва експортно-орієнтованих підприємств у зв'язку з погіршенням зовнішньоекономічної кон'юнктури та підвищенням вартості імпортованого природного газу, валютна криза, яка характеризується непередбачуваністю коливань курсу національної валюти та появою тенденцій до його девальвації, що загрожує зростанням рівня збитковості суб'єктів господарювання та позначається на падінні рівня життя населення, зростання рівня безробіття, поява тенденцій до скорочення реальних доходів населення, посилення інфляційних процесів [2]. Усе це позначається на функціонуванні підприємницьких структур. Не всі суб'єкти підприємницької діяльності можуть пристосуватися до такої економічної ситуації. У цих умовах виникає об'єктивна потреба активізації ролі держави в регулюванні економіки та у функціонуванні суб'єктів підприємництва.

На нашу думку точкові заходи державного регулювання стосуються окремих пріоритетних з точки зору соціально-економічної безпеки підприємств, а сегментні — пріоритетних секторів економіки, галузей, регіонів, типів населених пунктів, системні заходи проводяться на національному рівні, а рішення про глобальні заходи приймаються міжнародними організаціями. Точкові заходи вважають найменш ефективними, оскільки вони порушують рівні умови конкуренції та пов'язані з лобізмом, підсилюють корупцію [3, с. 22—23]. Однак, для підприємств, навколо яких утворюються населені пункти і де зайнята основна частина населення, або які забезпечують критично важливими благами (енерго- і водо забезпечення, утилізація відходів тощо), в ринковій економіці діє режим м'яких бюджетних обмежень. Вони не можуть бути ліквідовані навіть при стабільній збитковості.

Необхідні також спеціальні заходи підтримки депресивних і стратегічно важливих галузей, які відчувають жорстку глобальну

конкуренцію (авіа- і суднобудування, мікроелектроніка, інформатика). На нашу думку, найефективніші системні заходи інституційного характеру, направлені на покращення ділового, інвестиційного і інноваційного клімату, створення нової архітектури глобального фінансового ринку.

Зазначимо, що на сучасному етапі в багатьох країнах поширеними є наступні антикризові заходи [4, с. 10]:

— стабілізація банківської системи (рекапіталізація банків, їх націоналізація або об'єднання при підтримці держави, стабілізаційні кредити, зниження базової процентної ставки, майже до нуля, збільшення гарантій по вкладам до 100 %, чистка банківських балансів шляхом викупу і держгарантій з проблемних кредитів та активів);

— грошово-кредитна політика, яка стимулює економічне зростання і полегшує доступ до кредитів (зниження курсу національної валюти, базової ставки рефінансування, нормативів по резервам, розширення номенклатури фінансових інструментів);

— підтримка попиту зі сторони реального сектору (підтримка пріоритетних галузей виробництва за допомогою пільгових кредитів і інвестицій, зниження податків, підтримки малого бізнесу, створення і збільшення спеціальних стимулюючих фондів);

— підтримка попиту населення (зниження та повернення податків, збільшення пенсій, допомоги, окладів бюджетників, збільшення гарантій по вкладам, інвестицій в освіту, програми перенавчання і адаптації безробітних, договори з бізнесом про не скорочення робочих місць, реформа — щодо націоналізації пенсійної системи).

Таким чином, на сучасному етапі державне регулювання має спрямовуватись насамперед на подолання фінансової кризи, стабілізацію виробництва, запобігання подальшому зниженню життєвого рівня населення, відродження довіри у відносинах між суб'єктами підприємницької діяльності, населенням та банківськими установами тощо.

Література

1. *Рассадина А.* Государственный сектор в развитых странах (опыт Франции и Великобритании) // Экономист. — 2002. — № 6. — С. 9—22.

2. <http://ukrmet.com.ua/news/item/2934>

3. *Шакуров И. Г.* Классификационные основы государственно-муниципального антикризисного регулирования // Проблемы современной экономики. — 2009. — № 1. — С. 20—25.

4. *Мау В.* Драма 2008 г.: от экономического чуда к экономическому кризису // Вопросы экономики. — 2009. — № 2. — С. 7—15.